





שאלות ותשובות

# עונג יום טוב

כולל

שות בארבעה חלקי שוע אוה יוד חמ אהע.

מאת הרב הגאון האמיתי משנתו זך ונקי סיני ועוקר הדים פאר  
הדור והדרו נ"י המפורסם בתורתו וצדקתו כשית מ"ה רפאל  
יום טוב ליפמן היילפרין זצ"ל האב"ד דק"ק ביאלסטאק.

## ווי לנא

ברפוס ר' יהודה ליב בן המזוקק מ"ה אליעזר ליפמאן מ"ץ נ"י.

שנה תר"מ לפ"ק

ארום אף  
 פירק עס  
 ת מורסה  
 ת מחוסר  
 הכי אה  
 זו לגרסה  
 אח"כ לא  
 יבר כשה  
 לא מהכי  
 להקדש  
 ז' ח"כ  
 לתולש  
 גמחה או  
 ז' מחסה  
 אפ"ה לא  
 ש"כ הכא  
 יס שכול  
 ול למחות  
 וכשילתו  
 ז' שפיר  
 ול לתרום

רס משלו  
 אלא מדון  
 דין שפיר  
 על הכרי  
 עש"ה :

רס משלו  
 כמו שבעל  
 פקיע כח  
 ז' דלכתי  
 מה יעכב  
 ג' ודומה  
 לאו בידו  
 לתרום  
 ש' שליחות  
 ין שליחות  
 על של  
 לא מיקרי  
 ז' לתרום  
 ומוכה  
 כשיסוי

גלו עש"ה  
 יאיו יכול  
 הוא אחר  
 בעל הכרי  
 בעל הכרי  
 רס הוא  
 מ"מ אין  
 הכי לא  
 גופה לא  
 וני  
 זעין דעה  
 זל לתרום  
 ידו ועדיף  
 על פירוח

מני לתרום עליהו כעת משום דהא מהוברין . וכשילתו שמה  
 לא יתראה התרום הזה לתרום מפירותיו על כריו וכיון דאיסו  
 לא מני עביד בעלמא לא מני התרום למהי שלותו ולתרום על  
 כריו . ור"י דתרום ודאי לאו מהתרום תרום משלו עש"ה תרום  
 אלא בחורה אדם מקנה דלכל"ע תרום שימול התרומה לכשיקנה  
 הכרי . ואדרבא מסוניה זו נראה קנה להוכיח כדעת הה"ד  
 דתרום משלו עש"ה בעי שליחות של בעל הכרי ממש . ולא  
 ניתן רשות לאפקיעי עובל רק לבעל הכרי או שלותו ממש .  
 לפי מה דאמרין בסוגיא דקידושין דלכתי לא מהכי באומר  
 לאסתו הכי אה מקדשה לאחר שגארשין . משום דתי דכיון  
 לגרסה בעל כרחה אין בידו לקדשה בעל כרחה .  
 והקשה ב"ם אבני מילוחים דלמה ליה לה"ס לומר כן עעמא  
 חיפוק ליה דמקרי דבר שלא בא לשולש גבי האשה דהא  
 הוא חין בידה להגרם בע"כ של בעל ואינה יכולה להקנות  
 עממה כעת . ותי דמאז הבעל מקרי בידו משום דכיון לגרם  
 בע"כ אבל מלך האשה הא חין בידה להגרם בע"כ של בעל .  
 וחורן ש"פ דברי הר"ן ז"ל בגדרים (דף ל') דלכתי אמר רחמנא  
 כי יקח איש אשה ולא כי תלקח אשה לאיש שלא כל הימנה  
 להכניס עממה לרשות הבעל ומשום אמרינן בקידושין דאי אמרה  
 הרני מאורסת לך אין בדבריה ממש . אלא מכיון שהיא מסכמת  
 לקידוהי האיש היא מבעלה דעה וריונה ומשום נפשה אלא  
 הכנה כדבר של הפקר והבעל מכניסה לרשותו ע"כ . וכיון דאין  
 האשה עשה פעולה הקאמה לא חיובת לן כמה שאין בידה  
 להגרם מן בעלה ולא משגיחין אלא מלך הבעל וכיון  
 דמנידו בידו לגרם בע"כ מני לקדשה שימול לאחר שהגרם .  
 ח"כ דבעין גם דעה להקדש והיא חין בידה להגרם  
 מ"מ כיון שאין האשה עשה פעולה הקאמה לא משגיחין אמה  
 שאין בידה . וח"כ חוין דלא אמרינן חין אדם מקנה דבר  
 שלב"ל אלא במידי דבעי בעלים ממש כמו גבי איש המקדש  
 אבל לא גבי אשה . משום שהיא אינה עשית שום קנין והקאמה  
 רק שמשכמת למעביד . ובדבר דלא בעין רק הסכמת הבעלים  
 שלא ימחו מהכי הסכמת הבעלים ח"כ בדבר שלא בא לרשותו  
 לכשיבוא לרשותו . וח"כ ה"כ גבי תרומה אס יימח כדעת  
 הרשב"א ז"ל דלא בעין שהבעלים ממש יפקיעו הטובל מהכרי  
 או שלותן רק בעין שלא ימחו הבעלים ח"כ מני מוכיח ה"ס  
 מ"י דסובר אדם מקנה דלכל"ע מושקל פירח דביתו ועשר  
 עליהו קודם שכל לרשותו אה גבי כרי לא חיובת לן כמה  
 שלא באו עדיין לרשותו . כיון דלא בעין אלא שלא ימחה בעל  
 הכרי מהכי הסכמתו ורלונו קודם שיבוא לרשותו שימול כשיבוא  
 לרשותו כמו דמהכי גבי אשה דעה כשעה שאין בידה להקדש  
 לכשהיא כרסוה להקדש . ומוכה מזה דה"ס סובר דבעין  
 בעלים או שלותן גם בכרי ולא נהא חורה רשות להפקיע הטובל  
 מהפירות רק לבעלים או שלותן כמו דבעין בעלים בענם  
 התרומה . ולאכי ח"ס הא דקום ליה לה"ס דלמ"ד חין אדם  
 מקנה דבר שלב"ל לא מני לתרום על פירוח שלא באו לרשותו  
 כמו דלא מני לתרום פירוח שאין ברשותו עדיין . וח"כ לפ"י  
 מבוחר שאינו יכול לתרום על כרי של הפקר משום דבעי בעלים  
 ממש כמו בעיקר התרומה [גם יש להוכיח קנה דכרי נמי  
 בעין בעלים ועל כרי של הפקר לא מני לתרום . דהא בעין  
 למימר בגדרים (דף ל"ז) דהתרום משלו עש"ה עוה"כ לבעל  
 הכרי משום דאי לא כריח דידיה לא הוי תרומה . ומזה  
 משמע דתרום כשחורם נעשה שלותו של בעל הכרי וכמו שיש  
 זכות לבעל התרומה שאחר אינו יכול לעשות פירוחו תרומה  
 אלא הוא או שלותו ה"כ לבעל הכרי חין לו לאחר כח להפקיעו  
 מעובלו אלא הוא או שלותו להכי מחספק לומר דעוה"כ לבעל  
 הכרי אבל אי יימח דלא בעי שליחות דבעל הכרי ולא בעין  
 אלא שלא יקיד ודאי מסתברא דעוה"כ לבעל התרומה דבעל  
 הכרי לא עביד מידי] :

**מידו** לפ"י הקשה קשיית הרשב"א ז"ל כהא דלאר התרום  
 משלו עש"ה ח"כ דעת בעלים משום דזכות הוא לו  
 חכין לאדם שלא בפניו הא בתרומה לא מהכי דזכות הוא לו  
 דהא בעין לדעתיכם . והרשב"א ח"י דגבי כרי לא בעין  
 שליחות אלא כיומא ליה לתרום כפי מה שביארנו דגם  
 בכרי בעין שליחות קשה כיון דדין הכרי שיה לדין התרומה  
 לטעין שליחות הא בעין לדעתיכם :

**ונראה** לענ"ד דתי דהוכחנו דגם בכרי בעין בעלים ועל  
 כרי של הפקר לא מני לתרום מ"מ הא מילתא דמה  
 אהם לדעתיכם ח"כ שלוחם לדעתיכם לא אמרינן אלא בעיקר  
 התרומה ולא בכרי . דהא לפי מה שבארנו לעיל הא  
 מילתא דמה אהם לדעתיכם ח"כ שלוחם לדעתיכם לא אמרינן  
 אלא בעיקר התרומה . ולדעתיכם ח"כ שלוחם לתרום לא אמרינן  
 שלותו לזכותו שלא מדעתו היכא דזכות הוא לו . כדחנן גבי  
 גט שחורו בפ"ק דגיטין . ורק בתרומה לתרום אמרינן מה אהם  
 לדעתיכם משום דגבי תרומה הבעלים בעמא חין יכולים לעשות  
 תרומה בלי דעת . אבל הכרי שחורמין עליו דמי לשליחות  
 דכל התרום . דהיכא דזכות הוא לבעלים נעשה לו שלותו שלא  
 מדעתו . וח"ס הא דח"כ דעת בעלים :

**דוהנה** למש"כ והוכחנו דשיעת הרשב"א ז"ל עיקר דבעין  
 מה אהם לדעתיכם ח"כ שלוחם לדעתיכם יש לעיין  
 במ"ס הסה"ד (סימן קפ"ח) דמשרתה יכולה להפריש חלה בלי  
 רשות בעה"כ ורמ"ה הביאנו ביו"ד (סימן שכ"ח) והטעם כהנ  
 הסה"ד דכיון דודאי יוחא ליה לא בעין לדעתיכם עיי"ה  
 ולדברינו במידי דבעי שליחות גמור וגם דעת בעלים אינו יכול  
 להעשות שליח שלא מדעתו . ומ"מ נראה לי שיש לדון דמשרתה  
 יכולה להפריש ולא מיבעיא אה בעה"כ עושה לעשות עושה  
 דיכולה להפריש כדחנן בתרומות שהן מעמא חין אה הגם מיד  
 רשות התרום ח"כ מן הדרכות שהן מעמא חין אה הגם ח"כ  
 כמ"ס הרמ"ל בשירושו דכיון דאח"כ מעמא חין אה הגם ח"כ  
 ששכר אינה לדרון ומסר להם גחו הנה הניחם במקומן וקיבל  
 עליו מעשיהם . וה"כ כיון שדרך להפריש חלה קודם אשה  
 והיא עושה למשרתה לאשות עושה דמי לעשה שליח לתרום  
 בע"כ . אלא אפי' אה המשרתה בעממה עשה עושה בלי דעת  
 בעה"כ ב"ל נמי דיכולה להפריש דאף דביררנו דלאמרינן מה  
 אהם לדעתיכם מ"מ היינו בשליח דעממא אבל בפועל שאני  
 דעדיף משליח דעממא כדאמרין בב"מ דאף דהאמרינן מילתא  
 להבירו לא קנה הבירו אבל פועל ששכרו ללקח מילתא מילתו  
 לבעה"כ דידו כיד בעה"כ ועדיף משליח . ה"כ כיון שהיא  
 פועלה חלה להקן לרבי הבית באשה וביטול ודרך המשרתה  
 להפריש ה"כ בפועל לענין זה דידה כיד בעה"כ ואין בזה משום  
 לדעתיכם . ועיין בירושלמי (פ"ב דפאה) גבי שדה שקארו  
 כוחיס דאפי' כוחיס דאין בו שליחות מ"מ פועל כוחי יש  
 בו שליחות משום דידו כיד בעה"כ . ה"כ ידה כיד בעה"כ  
 להפריש ועדיף משליח ולא בעין לדעתיכם וכמו שזכרנו לעיל  
 דהכי דהוי גם שלותו דרחמנא לא בעין לדעתיכם דהא  
 במחוסרי כפרה הוי שלותו דיון בלא דעת בעלים משום דשלותו  
 דרחמנא נמי הוי . ולהכי נמי לא בעין לדעתיכם בפועל  
 שזכרנו דלא בעין גברי שליחות דאפי' כוחי הוי שליח להכי  
 לא בעין לדעתיכם . [ויש להספק בשליח לד"ע או הוי דין  
 שליח בפועל או לא . ומאז דהאוי בב"מ (דף מ"ד) גבי שליחות  
 יד חין לי אלא הוא אמר לעבדו לשלוח מנין ח"ל על כל דבר  
 פשע דמשמע דאחי לרבווי עבד ושליח דלא יימח צם חש"ל"ע  
 משמע דכלל התרום כולה אמרינן גם בעבדו חש"ל"ע חין רואה  
 דאפי' דזו חש"ל"ע ז' קאי ובעבדו בכל התרום נמי יש  
 שליח לד"ע] :

מיוח

4  
Sofes, Moses, 1762-1839

ספר

שאלות ותשובות

חתם סופר

למרנא ורבנא גדול מרכז שמו  
רבי משה בהרב רבי שמואל סופר זצלה"ה  
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והמחוז

אורח חיים

הודפס לראשונה בפרעסבורג  
בשנת ע"ט סופר מהיר לפ"ק (תר"ט)

ועתה בס"ד יוצא לאור עולם ברוב יופי והדר  
בהגהה מחודשת, הערות וצינונים מספרי רבותינו ראשונים ואחרונים,  
ובתוספת מפתחות ומדור הוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות  
כאשר עיני הקורא תחוינה מישרים

ע"י המשחדל

ע"ה דניאל ביטון ס"ט

בעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ד להוצאת ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו



חתם

תשובה קעז

סופר

תמא

7 ←

אבל האמת יורה דרכו. הך דיד עבד כיד רכו אינו אלא לגבי מילי דממון ועבדות ומלאכות שאם נשאל הוא למלאכה עם הבהמה הוה כרכו, אבל לא לענין שליח מצוה וכדומה. וכ"כ להדיא הראב"ד הובא בשיטה מקובצת שם בב"מ וז"ל, דאע"ג דאיכא למימר הואיל ולייתא בכל המצות כישראל לא ליהוי כמותו ולענין נדרים לא הוי כמותו, אפילו הכי לענין ממונא יד עבד כיד רכו דמי עכ"ל. הרי מה שבקשנו ולק"מ כל הקושיות הנ"ל.

[שליח מומר]

ואגב אעתיק לו לשוני על הגליון מג"א סימן קפ"ט במ"ש שם דמומר אינו בכלל ברית, כתבתי וז"ל, לפע"ד דתרומתו אינו תרומה כי היכי דלייתא בתרומת המשכן כמ"ש מג"א לעיל סימן קנ"ד סק"ח, ועיין ר"ש ור"מ ורע"ב ריש מס' תרומות דילפינן מהתם לתרומת גורן. ועיין זכאים מ"ה ע"א מייתי רש"י (ר"ה דגמירין) קרא אחרינא למעט גוי מתרומה. כבר יישבו היטב בס' טהרת הקדש ומ"מ האמת כמו שכתבתי ולק"מ קושית האבן עזר בכאן מרפ"ב

דקידושין וק"ל. ועיין לשון רש"י גיטין כ"ג ע"ב ד"ה שחרמו וכו' מאיש איש ע"ש וק"ל. ועיין סנהדרין מ"ז ע"א אכל חלב וכו' ק"ל עכ"ל על הגליון.

[ברירה בשליחות גוי]

מ"ש עוד פר"מ מחו' הגנ"י דאמאי לא תועיל שליחות גוי עכ"פ מטעם ברירה שהוברר הדבר שעל זה היה מחשבת הבעה"ב, ולא גרע מאומר כל מה שיתרום הקוף יהיה תרומה. י"ל למ"ד ברירה אין הכי נמי מועיל, אבל לא מטעם שליחות כי אם כמעשה הקוף, ונפקא מינה לענין שליח עושה שליח, ולענין פיתת והוסיף עשרה ולענין שאלה, אי מטעם שליחות, א"כ לדעת האומרים דשליח צריך חרטה על הפרשתו, וא"כ אי שליחות לגוי לא שייך ביה חרטה ושאלה, ואי מטעם ברירה שואל הבעה"ב על ברירותו. כ"ז כתבתי בחפזי באישון לילה בלי שום עיון ואחתום בכל חותמי ברכות מחו' הדש"ת.

יום ב' ה' תשרי תקע"ה לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קעז

[נתכוין להציל ומת מחמתו]

שלום וכ"ט לידיד נפשי הרבני המופלג כבוד מו"ה יוסף משה נ"י בווערעשוואהר. הגיעני שאלת חכם, ע"ד נערה משרתת אשר בליעל אחד הבעית אותה, ומפחד פתאום נתעלפה ונעשה כמת דומם. וגבירתה נבהלה מאוד ושלחה ידה ליקח צלוחית יין שרף לשפוך לתוך פיה לעורר חמימותה הטבעיות ולהקימה ונרדחה ידה לצלוחית פעטריאה"ל, ובשפכה לתוך פיה ירד לתוך מעיה ונשרפה הנערה ר"ל. ונפשו בשאלתה אם העלובה זאת צריכה כפרה או לא. הנה גוף הענין הוא רציחה גמורה, דכיון דנתעלפה

הוה ככפותה והוה כאילו הביאה אש והניחה על הכפות ותשרוף, דפעטריאה"ל ידוע ששורף לשעתו באין מציל. ועיין תוס' חולין י"ו ע"א ובש"ע ח"מ סס"י תי"ח. אך מעשה האשה היה לדבר מצוה להצלת נפש, ועדיפא מאב הרודה בנו ומשליח בית דין עיין רמב"ם הלכות רוצח פ"ה הל' וי"ו. והנה לפירוש רש"י (מכות ה' ע"א ד"ה ושליח ב"ד) בשליח ב"ד בתוך מספר מ' מת (הנלקה) על ידו, קשה [ד]אין זה חידוש שפטור כיון שאמדהו לחיים שיכול לסבול, ואם טעה הרופא שאמדו, מה עשה השליח שהוא אנוס בציווי בית דין? וגם פירוש רמב"ם שנמנע לשמוע

ו. ר' להלן בחלק יור"ד סי' שכא בשם הגר"ב איגר מש"כ על זה. תשובה קעז

א. וז"ל הרמב"ן בחי' למכות שם: הא דתנן יצא אב המכה את בנו. קשה לי טעמא הוא משום דמצוה הוא דעביד הא לאו הכי גלי. והא שוגג קרוב למויד הוא, כדמקש"י בפרק המניח (לב, ב) גבי הוסיפו לו אחת יתרה. ואיכא למימר שאני התם כיון דלא ה"ל לממחייה לו טפי, מויד הוא בהכאה להזיקו, הו"ל לאסוקי אדעתיה ולמזמא אנפשיה דמית בהדא. אבל הכא כיון דכרשות הוא מכה אותו, לא ה"ל לאסוקי אדעתיה, הודאי כשמכה אותו ליסרו שוגג הוא במיתחו. ושליח ב"ד [משמע] דלאו משום מצוה פטור, אלא משום שכיון שאמדהו אנוס הוא. ואע"ג דקתני ליה בהרי הנך לא דמו להו, תדע דהא אמרין בנמרא התם אע"ג דגמיר מצוה קא עביד, דכתיב יסר בך, ולא [מקש"י] משליח ב"ד דאלו לא עבר לאו מצוה, וניכא דהשתא נמי לאו מצוה א"ג איכא למימר שליח ב"ד כיון שעבר מצוה הוא להכותו, שהרי מצוה עשה מפורש הוא בתורה והכתיב אבל התם לא אמרה תורה הכה ולא המוכ, ואי משום מצוה חטיבה אין זו מצוה [ר' בהערות הגרא"מ ז"ל שם] הא דמקשינן אמתני' והא אמר יצא האב המכה את בנו ומפקינן דגמיר כו' משום דלא ס"ד לאוקומא למתני' בשרהג שלא מדעת הכאה, כגון שהיה יורד בסולם ונפל עליו

6



ספר  
מחנה  
אפרים

להרב המופלא  
כמוהר"ר אפרים נבון זצ"ל

בני-ברק  
שנת השמיטה תשס"א

פריך שאני התם דפריש ובפריש מהני, אלא ע"כ צ"ל דכי קא משני אלא אמלתא דקא מצי עביד משוי שליח, במלתא דלא מצי עביד לא משוי שליח היינו דלא מצי משוי ואפי' אי פריש לא מהני. (ודוחק לחלק בין מפרש אותו דבר למפרש ואומר ככולל לשליח כל נדרים שתדור אשתי מכאן עד שאבא הפר לה):

סימן יא

**לשאלה** מי שרוצה לתקן המעקה ע"י אומן גוי אי יכרך עליו: **תשובה** ברפ"ק דמציעא סבירא ליה לרב נחמן דהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו ואותביה ליה ממתני דהשוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה היום מציאתו לביה, אלמא דהמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ומשני שאני פועל דכידו של ב"ה דמי ע"כ. ואיכא למידק בה דמ"ש פועל משליח בעלמא אי משום דיד פועל כיד ב"ה שליח נמי קי"ל שלוחו של אדם כמותו וכב"ה דמי ואפ"ה ס"ל דלא קנה חברו. אבל פי' דמלתא הכי הוא דשליח שאני משום דאין אדם יכול לעשות שליח שיזכה לו במקום שחב לאחרים, מה שאין כן בפועל דכיון דפועל גופו קנוי לב"ה לגמרי חשיב ידו כיד ב"ה ממש, ונמצא שאין דין הפועל והשליח שוים דשליח שרוצי' לזכות לחברו היינו היכא דקא מכוי' לזכות לחברו אבל אי לא כיון לזכות לחברו לא קנה חברו אפי' למ"ד המגביה מציאה לחברו קנה חברו. אבל פועל שנשכר לכל מלאכת בע"ה ואפילו למציאה אפילו אי בשעה שהגביה המציאה לא היה בדעתו להגביה אלא לעצמו הרי היא של ב"ה כל כמה דלא הדר ביה בהדיא. וכן ראיתי זה ימי' בתשרי' החדשות להרשב"א ז"ל<sup>ו</sup> וה"ט משוי' דידו כיד ב"ה דמי דשכירות ליומיה ממכר הוא וכמ"ש הריטב"א שם בחי', ודמי לעבד כנעני דאמרינן בפרק השואל אמר לעבדו צא והשאל עם פרחי מהו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם אינו כמותו ה"מ שליח אבל עבד יד עבד כיד רבו דמיא, ומסיק מסתברא יד עבד כיד רבו דמי. ואגב אורחין איכ' למילף דאי א"ל לשכירו צא והשאל עם פרחי הי"ז חשיב שאלה כבעלים דיד פועל כיד ב"ה דמי. ודכוותא כתב הרב מהרש"ך ז"ל דאפטורפוס של יתומים שתפס בשביל היתומים הי"ז זכה משום דידו כידם כמ"ש ר"ח ז"ל ה"ה נמי לענין שאלה כבעלים דפטור מהאי טעמא. ובפ"א מהלכות תרומות הביא הרב בכ"מ בשם א"ח שכתב בשם הראב"ד דאם קנה מהכותי שבלים לצורך מצוה ומרחן כותי בשביל ישראל חייב בתרומה דשלוחו של אדם כמותו ע"כ והרב ז"ל תמה ע"ז דהא קי"ל דאין שליחו לכותי. ולכאורה היה נראה דהראב"ד ז"ל איירי כשמרחן על ידי פועלים כותים דנתי דאין כותי נעשה שליח לישראל מ"מ פועל שאני דידו כיד ב"ה וכאלו מרחן\* ב"ה דמי והכי משמע מהירושלמי דמסכת פאה אמתני'<sup>\*\*</sup>

דרואבן נשבע שלא לקדשה כי עשה שליח לקדשה כיון דהשליח לאו בר חיובא הי"ז מקודשת לסברת מהר"ם והמרדכי דפסקו כשינוייה דרבינא וכמ"ש מהר"ם בהדיא בתשרי' סי' רצ"ט. אבל לדעת הרא"ש והרמ"ה דפסקו כשינוייה דרב סמא דבכה"ג אין שליח לדבר עבירה כיון דאי בעי עביד אי בעי לא עביד הי"ז כנ"ד אין שליח לד"ע ואינה מקודשת, וכמ"ש התוס' שם דכל היכא דאמרינן אין שליח לד"ע אשה אינה מקודשת. ואיברא דפשטה דשמעתין דקאמר למ"ד אי בעי עביד אי בעי לא עביד לא מחייב שולחו משמע דלכ"ע אשה הרי היא מקודש' ולענין חיובא בלבד הוא דפליגי דלא חשיב כאילו קידשה הוא בעצמו:

**ועוד** יראה לע"ד דבנ"ד לא שייך לומר אין שליח לד"ע כיון דאין האשה גופה אסורה למקדש אלא איסורא הוא דרביע עליה שלא לקדשה מחמת שנשבע אבל הקידושין עצמן אינם עבירה, וכיוצא לזה מחלק בירוש' בדין הקורע בשבת דיצא י"ח קריעה ואותיב ליה ממצה גזולה דהוייא מצוה הבאה בעבירה ואינו יוצא בה, ומשני תמן גופא עבירה ברם הכא איהו הוא דקעבר, ועוד דבנ"ד כיון שהשליח לא היה יודע שהמקדש מושבע הוא שלא לקדשה כה"ג לא אמרינן אין שליח לדבר עבירה וכמ"ש התוספות בקידושין דכל היכא דשליח לא ידע יש שליח לדבר עבירה דלא שייך לטעם דדברי הרב ודברי התלמי' דברי מי שומעין עיין מש"ל בסוף הלכות שותפין:

סימן י

**במאי** דקי"ל דכל מלחא דאיהו לא מצי עביד לא מצי משוי שליח מוכח מדברי התוס' בפ"ב דניזיר דף י"ב ד"ה באשה שאין לה בת וכו' דאף במפרש ואומר לשליח שיקדש לו אשה פ' אחר שיגרשנה בעלה הוי דינא הכי, ואף שהרב מהרי"ט ז"ל כתב בח"מ סי' כ"ג דסוגיא לא מוכח הכי ז"ל וקשיא לי דע"כ למאי דס"ד מעיקרא דקאמר כי משוי שליח למלתא דקמא קמיה לאו כשליחות תליא אלא בדעתו של אדם מדפריך מההיא דאם היו פקחין וכו', וכי מסיק דודאי דעת האדם נמי אמלתא דליתיה קמיה אלא דכי משוי שליח במידי דמצי עביד, מנא לן דהדר ביה לגמרי ממאי דקאמר דדיינינן בדעתו של אדם ותלינן בשליחותו של שליח דכל מידי דלא מצי עביד השתא לא מצי משוי שליח ואפילו אמר בפירוש שיקדש מה שתהא ראויה לו באותה שעה, נימא דהשתא נמי מסתמא אין בדעתו לשווייה שליח אלא אמאי דמצי עביד השתא אבל אי פריש פריש ע"כ. עד שמכח זה רצה הרב ז"ל לומר דדבר זה במחלוקת הוא שנוי. לע"ד דברי התוס' הם מוכרחים מתוך הסוגיא דפריך שם ולא ת"ש האומר לאפטורפו' כל נדרים שתדור אשתי מכאן עד שאבא ממקום פ' וכו' יכול יהו מופרים ת"ל וכו' ואי לאו דאמר רחמנ' הוה מיפר כו' ומאי

(למהרא"ל מצ'נוב) עמ' ס' הקשה דבגיטין משמע דל"מ לה ע"י פועל גוי.  
\*\* נ"ב. לפי"ז דוקא בנכרים פועליו אבל אם נכרים דעלמא קצרוהו בשביל הבעלים ישראל פטור מפאה, ואולם לשון הרמב"ם

\* עיין שער המלך הל' תרומות פ"א מה שהקשה ממה דפרכינן כור של ב' שותפין היכי משכחת לה, לוקמי כפועל גוי של ב' שותפין, וכן הקשה בשער משפט סי' קפ"ב סק"א, ע"ש, ע"ע בנתה"מ סי' קפ"ה סק"א בארוכה על דברי המח"א, ובספר זכותא דאברהם

דקצורה גוים ה"ז פטורה משום דקצירך אמר רחמנא ולא קציר כותים, אמרו עלה דאם קצורה פועלים כותים ה"ז חייבת. ולפ"ז יש לומר דאם שכר פועל לתקן המעקה ה"ז מברך עליו דחשיב כאלו הוא עצמו עשהו:

**ועוד** היה נראה טעם אחר לומר דיכול לברך עליו ואע"פ שהגוי עשהו ואין שליחו לגוי ה"ד במידי דבעי שליחות כגון תרומה וכיוצא, אבל במידי דלא בעי שליחות ובלאו הכי יכול חברו לעשותו ומה שעשה עשוי כגון נ"ד דאי תיקן מעקה של חברו שלא מדעתו ה"ז שפיר כי נמי עשהו גוי חשיב כאלו עשהו ישראל. וכיוצא לזה כתב הרשב"א ז"ל דטבילת כלים כיון דאי הטבילו ישראל שלא מדעתו מה שעשה עשוי טבילת גוי נמי מהני, ואפשר לומר שזהו טעמו של הראב"ד ז"ל שכתב דשלוחו של אדם כמותו. איברא דהאי טעמא לחודיה לא סגי אלא לומר שיועיל טבילת כלים ע"י גוי כיון דלא בעינן שליחות וכמו שכתב הרשב"א ז"ל, אבל שיהא חשיב מה שעשה הגוי כאלו עשהו הוא בעצמו כדי שיברך עליו דהא אפילו אם עשהו חברו לא חשיב כאלו עשהו הוא בעצמו כדי שיתחייב הוא לברך עליו כמ"ש הרב בכנסת הגדולה משם רבותיו ז"ל דעשיית מעקה וכיוצא דלא בעינן שליחות אין ב"ה מברך עליו אלא האומן המתקן אותו מברך דכיון דלא בעינן שליחות בכה"ג אינו חשיב עושה המצוה אלא המתקן אותו יע"ש בה' שופר ור"ה, ודלא כבפ"ח שכתב דאם הטביל ע"י גוי שיברך עליו. אבל בנ"ד גוי לי שיברך הב"ה אם עשהו ע"י אומן פועל יום מהטעם הראשון\*\*\*. ולפי מ"ש הבפ"ח נראה דכי אימעיט גוי משליחות ה"ד במידי דצריך שליח דא"א לעשותו שלא מדעת ב"ה, אבל מידי דיכול לעשותו שלא מדע' ב"ה והרי הוא עשוי כסוכה ומעקה הרי זה נעשה שלוחו:

סימן יב

**שאלה** ראובן שאמר לשמעון לך ולוה לי מנה מגוי פ' וכשהלך שמעון וא"ל לגוי השיב לו הגוי אני איני מכיר כי אם אותך ובכך נתן לו המנה והביאו לראובן. אחר זמן תובע שמעון מראובן המנה באומרו שכבר נתפרע הגוי ממנו וראובן טוען הבא ראיה שפרעת לגוי ואפרע לך והגוי מת מהו הדין:

**תשובה** כתב הטור בי"ד ז"ל ישראל שאומר לחברו לזה לי מעות מהגוי אם לא נתן לו משכון אסור שהגוי אין לו עסק אלא עם ישראל שהלוה לו והוא חוזר ומלוה לישראל ששלחו ע"כ. וכן כתבו גדולי הראשונים ששליח זה הוי כלוה

בפירושו להמשניות משמע דגם כה"ג חייב וראיתי שכ"כ הפר"ח מסברא, וצ"ע. (רע"א).

\*\*\* נ"ב. ולענ"ד אף בעושה המעקה ע"י עבדו כנעני ל"ש ב"י דהוי כעושה בעצמו ממש, דלא מצינו שיכול להפר נדרי אשתו ע"י עבדו, ומכ"ש שלא מצינו כן ע"י פועל, אלא ודאי נראה דרק לענין שאילה בבעלים דבעניני ממונא יד עבדו כיד רבו אבל לא לענין שארי דברים והרי א"י ליתן גט לאשתו ע"י עבדו דאינו בתורת גיטין

מגוי וחוזר ומלוה לישראל עיין בס' בעל התרומות דף רל"ז, וא"כ השליח הוי כאלו ליה מגוי וחוזר ומלוה לישראל נראה דהשליח יכול לתבוע מראובן שהרי ממנו לזה, ולא מיבעיא כשטוען שפרע לגוי אלא אפילו כי לא פרע יכול לתבוע כי ממנו לזה. אמנם צריך להבין דהטור ז"ל בח"מ סי' קפ"ג הביא תשובה למהר"ם ז"ל בראובן ששלח לשמעון שיקנה לו בגד מגוי בהקפה וכשהגיע זמן הפרעון נתן ראובן המעות לשמעון כדי שיוליכם לגוי ונמצא שהמוכר שכחם צריך שמעון להחזירם לראובן ע"כ. והשתא קשה דלפי מ"ש בי"ד דהשליח חשיב לזה והוא חוזר ומלוה לישראל א"כ כי שכחם הגוי אמאי צריך שמעון להחזירם למשלח. ואין לומר דנהי דלענין רבית חשיב השליח לזה מן הגוי כיון דלו הלוהו וכי נתנם למשלח חברו הרי הוא כאלו הלום לו, מ"מ השליח כי קבלם מיד הגוי לא נתכוון לזכות לעצמו כי אם למשלח וכל כמה דלא תבעם הגוי אין לשליח על המשלח שום תביע' דהמשלח לא נשתעבד לשליח אלא כשיחבטם הגוי ויתפרע ממנו, ודמי למאי דקי"ל בדין ערב קבלן שכתב הטור בהל' ערבות דכל זמן שלא פרע הערב והקבלן למלוה אינו יכול הערב לתבוע ללוה דאין לערב והקבלן אצל הלוה שום ממון כי אם שחייב הלוה לסלק למלוה מעל הערב. הא ליתא דנראה דכל זה הוי בערב קבלן דוקא, אבל בנשא ונתן ביד אי נמי בערב שלוף דו"ן נראה דיכול הערב לתבוע ללוה כל עת שירצה. תדע שהרי כתב הטור בח"מ סי' קכ"ט בהא דאמרינן דאם הקבלן נשא ונתן ביד דאין למלוה על הלוה כלום אלא על הערב ואם אין נכסי' לקבלן גובה מהלוה מדר' נתן, אלמא משמע דבנשא ונתן ביד נשתעבד הלוה מיד לערב כמלוה גמורה, ועיין בס' גידולי תרומה דף קנ"ד לשון המתחיל וכתב רבינו יעקב וכו' יע"ש. ובערב שלוף דו"ן ג"כ כתב הנ"י בשם הרשב"א והר"ן ז"ל כיון דעיקר אסמכתיה של גוי על הערב הוא נמצא שממונו של גוי על הערב נתרבה וממונו של ערב על הלוה נתרבה שהוא חייב לפורעו, מה שא"כ בערב קבלן דכשהגוי נפרע מן הערב הוא שחל שעבדו על הלוה. הן אמת דראיתי למוהר"ם בתשובות הארוכות סי' תתי"ז שכתב דאף בנשא ונתן ביד אין לקבלן אצל הלוה כלום כל זמן שלא פרע וכי מת הגוי זכה שהמשלח בהם ע"כ. כנ"ר דמהר"ם קאי בשיטת הר"ם מנרבונה שהביא בעל התרומות דשרי לישראל להיות שליח וללוות מהגוי מעות ברבית לצורך חברו דאינו לא לזה ולא מלוה אלא שלוחו של ישראל וזכה בהם השליח מיד לצורך חברו וישראל המשלח הוא הלוה ולא השליח, ושוב ראיתי למהר"ם בס"י שצ"א שכתב כן בהדיא.

וקדושינן משמע דגם ע"י עבדו לא מהני ולא אמרינן דמהני מדין דיד עבד כיד רבו דמי, ועיין תוס' קידושין דף מ"ג א' ד"ה ודלמא דמתני' דהאומר לעבדו צא ושחוט עלי הפסח מוכח דשלוחו של אדם כמותו, הרי דמדין יד עבדו כיד רבו לא מהני (ובאמת לכאורה מוכח בהיפוך מסוגיא דגיטין דכ"ג דס"ד דהש"ס דעבד לאו בו שליחות כמו נכרי עי"ש והיאך יתרון מתני' דפסחים דהאומר לעבדו צא ושחוט עליו פסח ויהי' מוכח דעבדו שאני דיד עבדו כיד רבו וצ"ע לדינא). עקיבא.







Sofers, Moses, 1762-1821

11

ספר

# שאלות ותשובות חתם סופר

למנוא ורבנא גדול מרבין שמו  
רבי משה כהרב רבי שמואל סופר זצלה"ה  
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והמחז

## אבן העזר ח"א

הודפס לראשונה בפרעסבורג  
בשנת וקסת הסופר במחננו לפ"ק (תרי"ח)

ועתה בס"ד יוצא לאור עולם ברוב יופי והדר  
בהנהגה מחודשת, הערות וצינונים מספרי רבותינו ראשונים ואחרונים,  
ובתוספת מפתחות ומדור הוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות  
כאשר עיני הקורא תהויגה מישרים

ע"י המשתדל

ע"ה דניאל בימון ס"ט

בעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ר להוצאת ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו



מוצאים בזמנינו גירות להשיאה לו ומסבר' עוד משום מעלת יוחסין אין להחמיר כ"כ היכי דאיכא למיחש לתקלה אחרת ולוקח נפשות חכם וכל קולא דתקנת עגונות אע"ג דאשה לא מיקפדא אפריה ורביה הוא משום דלא תצאנה בנות ישראל לתרבות רעה ח"ו ע"כ יש להקל לכאורה.

ואע"ג דלא נבדקה האם וליכא אלא ס"ס בלי ברי ולר"ג קיל לי' שמא דאפי' בס"ס מחמיר היינו בפסולי יחוס כהונה אבל להכשיר ממזר בקהל סגי בס"ס בלי ברי אע"ג דאפשר דלבסוף יסתעף מזה שבנותיו ינשאו לכהנים מ"מ אין לנו אלא מה שלפנינו ואח"כ משפחה שנטמעה נטמעה ומקוה טהרה הם עי' תשו' מהרי"ט סי' ב' הנ"ל אע"ג דב"ש כ' חשש כיוצא בזה לענין שפחה אין דבריו מוכרחים כמ"ש לעיל בישוב קו' האחרונים על הרמב"ם.

ומהיות טוב אין הפסד אם נוציא ברי מפי האשה לא שתאמר ברי לי שמת בעלי ולא שתאמר לגוי נבעלתי שהרי כבר אמרה שדור בן ישראל הוא אלא שאין אנו מאמיני' לה אך תאמר ברי לי שלא נבעלתי לישראל בחיי בעלי והוה כאומרת בן זה כשר הוא והו"ל ס"ס וברי הוה ותאומן.

והיות שיודע אני בעצמי שלא הגעתי להוראה בעו"ה ואין לסמוך עלי כלל רק כתבתי עפ"י פקודת הגאונים ה' ישמרם, ע"כ יציע הדברים לפני הגאונים ומי בראש מו"ח גאון דפוזנא נ"י ואם לפני הגון למטינא שיבא מכשורי ומ"מ טרם כל יוחקר הדבר כשווערין אולי יבורר הדבר להתיירא יותר וה' יאיר עינינו בתורתו.

הכ"ד. פ"ב יום ג' כ"א כסליו תקצ"א לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ.

סימן יא

[סדר הגט לשומה]

[בירור הסוגיא דכל מאי דאיהו ל"מ עביר ל"מ משוי שליח]

והואיל וראיתי כי הסוגיא דנזיר י"ב הנ"ל אשר בה נתלו הראשונים הגאונים הנ"ל צריכה ביאור ופי' המפרשים לא ביארו כ"צ ע"כ אמרתי תחילה לפרש הסוגי' עם כל השייך לזה עם הפוסקים ראשונים ואחרונים כיד ה' הטובה עלינו ואחר כ"ז נשית לבינו לנדון הנ"ל במאי דקמן וה' יאיר עינינו בתורתו אמן. ודברי פ"י ר"פ מי שאחזו צ"ע בענין זה.

גרסינן בנזיר י"ב ע"א אמר ר' יוחנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשי בעולם והתוס' הקשו יאסור כל העולם לקדש שום

סימן יא

א. וראה עוד בנוי"ת אה"ע סי' נב סוס" ע ובדורש לציון דרוש י"ג. ב. נראה כונן רבינו לפני' שם ע, ב ד"ה גמרא וז"ל: אמר רשב"ל כותבין ונותנין גט לאלתר ור"י אמר אין כותבין אלא לכשישתפר. ולכאורה נראה דמעמא דר"י דבעינן שיהא שפוי בשעת כתיבה היינו משום שהסופר צריך לכתוב בשליחות הבעל דק"ל שלוחו של אדם כמותו וא"כ אם הבעל משורף בשעת כתיבת הגט שאינו ראוי לכתוב בעצמו ממילא השליח שהוא הסופר נמי אין יכול לכתוב דק"ל דליכא מידי דאיהו לא מצי למיעבד ושלוחה מצי עביד והיינו נמי מעמא דרשב"ל בשוטה אלא דמרמז קורדייקוס לשון כיון דסמא בירו כך היה נ"ל לכאורה פשוט ומצאתי ג"כ סברא כוונתו' נג' פשוט הנדרס מחדש לענין גוסס אלא דקשיא לי כוזה לפי שיטת התוס' לעיל פרק המביא תניין דף כ"א שכתבו שם דלא בעינן שליחות בכתיבה ע"ש בסוגיא דהרש שוטה וקמן בר"ה והא לאו בני דיעה ניהו וא"כ תיקשי להו מ"ש דר"י בשמעתין ונ"ל דלפ"ו צריך לומר דמעמא דר"י משום דכתיב וכתב ונתן דבעינן שיהא ראוי לנתנה בשעת כתיבה וכיון שהבעל אינו ברעונו בשעת כתיבה נמצא דבהאי שעתא אין הגט ראוי לנתנה ואפי' ע"י שליח משמעא דפרישית מי איכא מידי דאיהו לא מצי למיעבד ושלוחו מצי עביד. וזוהי נראה לי סתירה גמורה על שיטת התוספות שהביא הרשב"א ז"ל בהדושו דלא קפדינן אלא שיהא שפוי

76

אלקים ראיתי עולים בענין מי שנשתתת אשתו שנוהגין להשיג לו היתר ממאה רבנים מג' ארצות ולהשתלש לה סך כתובתה וליתן גיטה ליד שליח הולכה שימסרנו בידה מיד אחר שתשתפה וככה נהגו קמאי דקמאי. עד שקמו כדור שלפנינו חכמי ליסא יצ"ו וערערו ע"ז עפ"י מש"כ בהגהת משנה למלך פ"ו מגירושין [ה"ג ד"ה ודע] שהסכימו בקושטא לאסור בכה"ג מטעם כל מה דאיהו לא מצי עביד שליח לא מצי משוי כמבואר בנזיר י"ב (ע"א) והאריך לחלוק עליהם גאון אחד מקראטשין כמבואר כל דבריהם בס' מרכבת המשנה פ"ו מגירושין ושם מסיק דלא כחכמי ליסא אלא שהמחמיר תע"ב, ואחר אחרון בא הגאון בס' נודע ביהודה ח"א ע"ס ג' וחש לדברי חכמי ליסא הנ"ל ע"ש באריכות\*.

אשה ותי' מדינא לא חיי לי' ע"ש. והרמב"ן הובז (סד, א ד"ה ונימא) העלה ז פנויה שלא נתקדשה, א הנשים ולא נימא מוקי דחזקת קרובות שאינו ל ע"ש, משמע אם הקר נתקדשו מותר הוא לק באשה שאין ז

ונ"ל טעמו וכוונתו של הוא ר' יוחנן דאיה (ב) לדברי המכשיר בה כ התם דחזקת האם מועיל דפליג התם וא"כ איך נז הקרובות לא יועיל. ע' ולחלק דהתם סוף פ' שטוענת ברי מועיל ח משא"כ כשאינה לפנינו ברי אין כאן. וסברא בקידושין ס"ו ע"א ומס

בשעת כתיבה ועל שעת נתינה נראה מלשון ר"י בעל התוספות הכתיבה וכ"ש בשעת נתינה וב על מה שכתב הב"ח שנהגו ה ולפמ"ש יש לפקפק ולומר דלא יכולה לשמור גיטה באותה שעה ולדעתו צריך להתיישב הרבה בתירושו דאפילו בבירוי גמור מעם יש כוזה דלא שייכי הני ב וכאן אין להאריך. וע' שושנת ג. חשבות רבינו זו נדפסה בש השינו בזה"ל: וכתב ע דמייתי ר"ן ביטולן ולא ניהא מו מיירי אף שהקרובות נתקדשו, דבריו. הנה מה שיש להאריך הנה דברי הרמב"ן שם כך הם פנויה, כיון שאינן לפנינו לא די הבא דלא אחזק איסורא, וכ' אפילו לא אחזק, ואמנם סבי אלא מועם חזקת פנוי, וכתב וגם הא דנשאת לפנינו גופי' ה דנשאת לפנינו גופי' חזקת פנו ומכ"ש כשהנשוא לאיש גם כן וכתבתי דקוש' תוס' ארש"י ( בעלה אחר כך לא מוחשב זה ד. ראה גם ח' תת"ם גיטין כ ה. וראה להלן באה"ע ח"ב כ

חזית וכו' וכמ"ש פ"י שם שכוון כן מדעתו ע"ש ועי' בסמוך אי"ה.

**אמר** רבא ומודה ר' יוחנן באשה שאין לה לא אם וכו' אע"פ שהי' לה אחות ונתגרשה שזו מותרת מ"ט כי משוי אינש שליח במאי דקיימי קמאי וכו' והקשה הש"ס משני נזירי' ומסיק כי משוי שליח במאי דמצי עביד וכו' ובס' שאילת שלום [על השאלתות] אות כ"ב הקשה מ"ט לא אמר נמי דמודה ר' יוחנן כשהי' לו אחות פנויה ונתקדשה עתה דמותרת זו להתקדש לו דאחותה שנתקדשה לאחר הרי היא נאמנת על עצמה שלא נתקדשה לשלוחו של זה וממילא מותרת אחותה להתקדש לזה ע"ש.

**והנה** להרמב"ן הנ"ל לק"מ דמירי שמעתתא באינה לפנינו ואז אין חזקתה מועיל לגבי חברתה ואפילו לשיטת התוס' והר"ן הנ"ל י"ל הא לא אצטריך לאשמועינן דכבר אמרה ר"י חדא זימנא המכשיר בה מכשיר בכתה.

**וע"ד** פלפול אמרתי דממילא מוכח מתוך דברי רבא, דילי"ד מ"ש דפרט רבא אעפ"י שהי' לה אחות

אשה ותי' מדינא לא חיישי' רק משום קנסא דקנסי' לוי ע"ש. והרמב"ן הובא בר"ן בגטין פרק התקבל (סד, א ד"ה ננימא) העלה דמוקמינן כל הנשים בחזקת פנויה שלא נתקדשה, אמנם מ"מ אסור הוא בכל הנשים ולא נימא מוקי קרובותיהן בחזקת פנויות דחזקת קרובות שאינו לפנינו לא יועיל להני נשים ע"ש, משמע אם הקרובות בפנינו ואומרות לא נתקדשו מותר הוא לקדש אשה ולא נאסר אלא באשה שאין הקרובות לפנינו.

**וג"ל** טעמו וכוונתו של רמב"ן דהרי בעל מימרא זו הוא ר' יוחנן דאית לוי סוף פ"ק דכתובות (יג, כ) לדברי המכשיר בה מכשיר בכתה ומפרש טעמא התם דחזקת האם מועיל גם לולד ודלא כר' אלעזר דפליג התם וא"כ איך נאמר כאן דחזקת פנויות של הקרובות לא יועיל. ע"כ הוצרך הרמב"ן להוסיף ולחלק דהתם סוף פ"ק דכתובות האם לפנינו שטוענת כרי מועיל חזקתה עם הברי גם לולד משא"כ כשאינה לפנינו דנהי דחזקה יש כאן מ"מ כרי אין כאן. וסברא זו נלמד מעובדא דינאי בקידושין ס"ו ע"א ומסולקת קושי' תוס' ד"ה מאי

בשעה כתיבה ועל שעת נתינה לא איכפת לן ולהני מעמי דפרישית נראה להיפך דעיקר הקפידא על שעת נתינה דודאי בעינן שליחות וכן נראה מלשון ר"י בעל התוספות בשמעתין בר"ה התם דעתי' צילוהא וכ"כ בעל הלבוש בא"ע סי' קכ"א דצריך ליהור שיהא שפוי בשעת הכתיבה וכ"ש בשעת נתינה ובתום השי' עליו כס' ג"פ וכתב דלאו כ"ש הוא ולמאי דפרישית אתי שפיר ומתוך מה שכתבתי יש לי לפקפק על מה שכתב הב"ח שנהגו הגדולים באשה שנשחטת ואינה יכולה לקבל גיטה שיש לזכות לה הגט ע"י אחר ולמסרו לידה כשתתרא ולפמ"ש יש לפקפק ולומר דלא מהני לה האי גיטא כלל אף לבשתתרא ותשהפה כיון דבשעת הכתיבה לא היה הגט ראוי לנתינה אי אינה יכולה לשמור גיטה באותה שעת ומדאורייתא אינה מתגרשת ואין כאן גט כלל כדאמרין הכא בשמעתין בקורדייקוס לר' יוחנן ובשומה לכ"ע ולדעתו צריך להתישב הריבה ברבר שקרב בעיני דלא הוי גיטה כה"ג. אמנם כן גם על שיטת הירושלמי שהביא הרשב"א ז"ל בחידושו דאפילו בבריא גמור שמסר גט לאשתו ואמר לה לא תתגרשי עד למחר ואחיו קורדייקוס פסול לר' יוחנן נמי יש להקשות מה מעם יש בזה דלא שייכי הני מעמי דפרישית וע"כ צריך לומר דעיקר הקפידא על שעת חלות הגט ומעמא דמילתא לא ידענא ועדיין צ"ע וכאן אין להאריך. וע' שושנת העלמים כלל כג' ובח"י חת"ס גיטין שם.

ג. תשובת רבינו זו נרפסה בשמו בסו"ס הר"י מנאש למסכת שבועות. ובשו"ת זכר ישעיה ס" ח"ב סי' ז השיב על דבריו כאן ורבינו גם השיבו בזה"ל: וכתב שמצא תוהא כתשובה שנרפסה בשמי סוף ספר הר"ן מנאש על שבועות בתשובה א' כתבתי שם בשם רמב"ן דמייתי ר"ן בניטין ולא ניהא מוקי קרובותיהן בחזקת פנויות. ועל זה כתב ז"ל, והוסיף מר מילת פנויה הא לפי מה שכתב מר גופיה דהרמב"ן מיידי אף שהקרובות נתקדשו, א"כ שוב ליתא לחזקת פנוי' אלא כשרות. שאלו היתה מקודשת לאחר לא קבלו קידושה עתה מזה. אלו דבריו. הנה מה שיש להאריך בזה אי אמרין השתא הוא דאיתרע ולא מקודם אין כאן המקום, כי לא באתי אלא ליישב הדברים. באמת הנה דברי הרמב"ן שם כך הם דלא נאסר לקדש שום אשה בעולם דמוקי לה בחזקת פנויה, אבל לקדש אשה זו ולומר אוקמי קרובות בחזקת פנויה, כיון שאינו לפנינו לא דינינן עליהו. אך אם היו הקרובות לפנינו ואומרות שלא נתקדשו נאמנות, דע"א נאמן ומכ"ש באיסורין, ומכ"ש הכא דלא איתחוק איסורא, וכ"ש שמתוך שנאמנות על עצמן ונשאות לאחרים, א"כ ברישא מיירי אפילו בלא נשאות לאחרים אפילו לא איתחוק. ואמנם סבירא לוי במכ"ש שמתוך שנאמנות על עצמן ונשאות לאחרים, א"כ ברישא מיירי אפילו בלא נשאות לאחרים. אלא מועם חזקת פנוי', וכתב דכ"ש דלא איתחוק, משמע אפילו הוה איתחוק איסורא הוה מהימני, והיינו משום חזקת פנויה בצירוף כרי. וגם הא דנשאות לפנינו גופי' חזקת פנויה, דאי לה"כ היה כל ארם אסור לישא אשה, שעל זה סובב קושיתו מעיקרא. נמצא חך דנשאות לפנינו גופי' חזקת פנויה היא, וסבירא ליה לרמב"ן אם אינה בפנינו לא יועיל חזקת פנויה שליח, וכשהיא לפנינו יועיל חזקת פנויה ומכ"ש כשתנשא לאיש גם כן. והנה כשנשאות והיא שלא לפנינו, אם נחשב בזה כמזענת כרי לפנינו הרי נשאות לאיש זה, אינו ברמב"ן, וכתבתי דקושי' תוס' ארש"י (קדושין סו, א) באם ינאי מיושב, דרש"י סבירא לוי כשאינה לפנינו אין מועיל חזקת אם ינאי, אפילו היתה עם בעלה אחר כך לא מיחשב זה ככרי וחזקה, ובהו נדחו דבריו שבציון א' וב':

ד. ראה גם ח"י חת"ס גיטין סד, א ד"ה בכל. ה. וראה להלן באה"ע ח"ב סי' קד שהאריך בזה.

זאשה  
תאמר  
ל הוא  
שלא  
בן זה  
זוראה  
בתבתי  
דברים  
י ואם  
רם כל  
התירא

פד"מ.

ד ל"מ

שר בה  
צריכה  
אמרתי  
פוסקים  
חר כ"ז  
עינינו  
בענין

שלוחו  
הנשי'  
ש שום

ולכאורה  
של אדם  
י"ל דליכא  
זו כך היה  
דק המביא  
זקשי להו  
זן שהבעל  
זו לא מצוי  
יהא שפוי

ונתגרשה ולא אמר סתם אעפ"י שהי' קרובות ונתגרשו ולכאורה י"ל דאתא לאשמועי' דוקא אם היתה נשואה ונתגרשה דבשעת שליחות רבע עלה איסורא הוא דמקרי לא מצי עביד, משא"כ אי היתה אחותה קטנה יתומה ונתגדלה עתה אסורה זו להתקדש לו דשפיר חיישינן דשמא קרשה השליח בגדלותה, דאיין לומר בזה דבשעת שליחות לא הוי איהו מצי עביד שהי' היתה קטנה וקטנה לאו בת קידושין היא קמ"ל דלא אמרי' כן משום דלא היה מחוסר אלא זמן זמן וממילא עבר וכ"כ בזה במ"ל הנ"ל ע"ש.

וזה רמז לן רבא כמה שאמר ונתגרשה וכ"ז הואיל ופרט אחותה אבל אי הוי אומר סתם אפי' היו לה קרובות ונתגרשו ה"ה אפי' קטנות ונתגדלו משום דה"א מחוסר זמן נמי כמחוסר מעשה דמי ולא מצי עביד, והא דלא נקיט קטנה ונתגדלה משום דבהני קרובות כליל כהדייהו אם ואם אם ואי הוי הני קטנות בשעת מינוי השליחות והרי מן אז ועד עתה היה לה הבת הזאת שנתקדשה עתה לזה וחזקה שהיא נאמנת על עצמה שאלו היתה מקודשת לא היתה נבעלת לאחר להוליד הבת הזאת וחזקה האם מועיל להבת והרי היא מותרת בלא טעמא דכל מה דאיהו לא מצי עביד, ולא משכחת אלא לומר שהיתה קטנה בשעת מינוי השליחות ונתגדלה ונתקדשה לאחר והיה לה הבת הזאת ונתאלמנה או נתגרשה ואח"כ קרשה השליח לזה, א"כ ע"כ באנו לומר שנתקדשה ונתגרשה אם כן בקיצור אומר נתגרשה בלא קטנה ונתגדלה דל"ש בהו שום טעם להתיר אלא משום איהו לא מצי עביד ולעולם הו"א ה"ה

קטנה ונתגדלה, וכדי להשמר מזה הטעות נקט רבא אחות דהומ"ל קטנה ונתגדלה ולא נקיט הכי אלא נתגרשה ש"מ דמחוסר זמן הו"ל כאילו מצי עביד והה"נ דהוה מצי למנקט בתה אלא חזא מינייהו נקט ונמצא לפי האמור מוכח ממילא דינו של בעל שאילת שלום הנ"ל דחזקה האם מועיל להבת.

ואין להוסיף אהנ"ל ולומר עוד, דלא הו"מ למינקט בת משום דאי הוי נקט בת ה"א דה"ה קטנה ונתגדלה והא דלא נקט קטנה ונתגדלה משום דגבי בתה חיישינן שמא קרשה השליח עתה בגדלותה דלא מיקרי איהו לא מצי למיעבד שהרי בשעת מינוי השליחות הוי מצי למיעבד ע"י אמה שהקטנה מתקדשת ע"י אמה קדושי מיאון וכיון דהו"מ למיעבד אז משוי שליח נמי ואיכא למיחש שקדשה השליח עתה בגדלותה ומש"ה נקט אחותה דהו"מ למנקט יתומה קטנה שאין לה אם ולא אח וזה לא שייך בבתה שהרי היא אמה קיימת לפנינו, אבל כ"ז לא נ"ל דיהי' זה מקרי מצי למיעבד הואיל ומצי לקדשה קידושי רבנן למיאון יהי' מצי לשווי' שליח לקדשה קדושי דאורייתא בגדלותה ועי' יבמות נ"ב ע"ב גבי כתב גט ליבמתו לכשאכנסנה אגרשנה וע"ש בתוס' וכוהי' רשב"א לענין מאמר דרבנן וק"ל.

**מתוך** מה שכתבתי עתה מבוואר עכ"פ דהפירוש מה דאיהו לא מצי עביד לא שווי' שליח היינו אפי' פירש להדי' תהא שלוחי לקדש אחר שתתגרש פלונית אינו מועיל ודלא כמהרי"ט (ח"מ סי' כג) וכמו שהביא המ"ל פ"ט מאישות (ה"ח) בשם רבינו ירוחם. וכן ראינו בפנים שם בר"י (נכ"ב ח"ג) דאין דעתו

לשלחו במה דלא מצי איה שליח בפירוש מועיל וזה זמן נמי אין דעתו עליו כיו אע"ג דגוה"כ דיני שליחת (מא, ב) מתרומה וקדשים וג' ממש שיהי' איהו מצי למיט מהני, וגם במ"ל שם הק' מאפטרופוס דהרי החם אמו מה שתדרי אחר מכאן, והמשנה דהוכחת השי"ס ו' בנדרים ע"ב ושמיעה לא אינן אלא תימה, חזא מאי דלא בעי שמיעה ע"ש ע"י וא"כ הוי סוגי' דשמעתין בפ"י ולא פי' תליא מילת שמיעה וא"כ מה שאמר הו"ל כאלו אמר שתדרי אי ולא אתאינן אלא לאפוקי ד על מה דמצי עביד כגון מפרשין כוונתו על הנשו עביד השתא אם לא שיפרג שא"א לפרש כוונתו על מז פי' להדי' כל הנדרי' שתד נפרש דבריו לומר שעתידו דבריו דחוקים והקושי' כ אי"ה שיטת

**ביאור בשאלתו**

והנה בשאלתו דר"א ג' כתב וז"ל מאי טעו דהוא מצי מקדש לה בעיד דהוא לא מצי מקדש לה לא מיגרשה שליח נמי לא וקידש כי האי גוונא לא תופסין בערוה עכ"ל. הנ דס"ל כנ"ל דלא מצי מ פירש להדי' נמי לא יועיל מש"כ שאין קדושין תופ שנתגרשה לא מהני קדו נתמנה על כך שהרי לא ד זאת האשה מאי הוא דמ בערוה הא ערוה אין כאן דקאי אשעת מינוי שליחו

ו. בשו"ת זכר ישעיהו שם הוסיף רבינו על דבריו כאן וז"ל: מה שכתב בעיון ג' דנראה מדברי דקטנה שהשיאוה אחי' ואמה דוקא ולא שאר קרובים. הנה נחנן למ"ש שם בד"ה ואין להוסיף וכו', דברבורים שלפני זה לא דברתי מנשואין דרבנן. והנה אמת נכון הדבר כי ברבור הלו יש מקום תפיסה עלי' אבל לא כמו שכתב פרמ"ק"ת. והנה ל' להקשות מהנה' רמ"א סימן מ"ג והוא דברי ריטב"א שבנימוקי יוסף פרק ב"ש (ק"ג, ד"ה וכתב הריטב"א) דבאין לה אח ואם והבית דין רואים שהקידושין הם לשוכתה, יכולין לקדשה קדושי מיאון. ועם אולי י"ל דזה לא מקרי קיימי קמי', דאין ביד השליח לילק לבי"ד דבעיר ולפקח על עסקי יתומים קמנים, מ"מ בלא"כ מבוואר ופשוט שאם [אין] לה קרובים היא עצמה יכולה לקבל קדושי מיאון, ואי נימא לזה צריך זמן ידוע ולרמב"ם (הל' אישות פ"ד ה"ו) דוקא במת' ואלך, וא"כ הו"מ למימר הכא בקטנה שלא הגיע זמנה לכך בשעת מגוי שליחות, וא"כ אכתי ע"י קרובים ואמה ואחיה נמי לכל הפוסקים יש זמן ידוע, דעכ"פ קודם שהגיעה לצורר וזרקה, לכו"ע אינה מתקדשת אפילו על ידי אחרים, כדאמר רבא בסוגיא דג' מידות בקמין ותליא בפלוגתא רמב"ם והפוסקים למעין, וא"כ עכ"פ יש כאן תפיסה עלי', אלא שבין שכל הרבור והוא לא נאמר ממנו אלא ע"ד ואין להוסיף ועל דרך רווחא דמילתא ופירש קא דחינא ליה בלא"ה, ע"כ אין לדקדק אחריו. אך מה שכתב פרמ"ק"ת דבר"ף כתב ה"ה שאר קרובים, אמת כן הוא ואע"פ שלא נמצא בכל הש"ס ורמב"ם וטו"ש"ע רק אמה ואחיה, רק בשלמי גבורים פרק בית שמאי (ק, ב) שארי קרובים, מ"ט הדין אמת. והא דפרט חו"ל אמה וחיה, נ"ל על ידי דרבקה אחר מיתת בתואל השיאוה אמה ואחיה ואע"ג דבת ג' שנים היתה ולא הגיעה לפעומו, מ"מ היא היתה חריפה ביותר, ומש"ה נקמי אמה ואחיה וה"ה לקרובים, אך לא קרובים כארם שבישראל שיש לו גואלים עד ראובן ראש שבטו, יעין ר"פ יש גוחלין. ולא דמי לגול הגר דב"ק דאמרינן עד יעקב, דהתם אפשר הגולן הא עצמו נשאר מן השבט, אלא קרובים כמו אם ואח, והיינו ז' ערוות מראצטרך לפוסקים לאשמועינן דיתומה בחיי אביה יכול האב לקדשה למיאון דלא גרע מאם ואח, יעין בית שמואל ריש סימן קנ"ה, ואי סלקא דעתך כל הגואלים ככלל, אין לך גואל קרוב מאב, אע"כ כנ"ל. וא"כ הכא ברובן שלפנינו דמירי שאין לה אם ולא אחר מקרובים הערוות רק ב' אחיות הללו ואשפר ששתיהן היו קטנות ומי יקבל קידושי', ואודה לה תפיסת פרמ"ק"ת.

פשיטא ומילתא יתירה הוא מ"מ מוכח מדברי הגאון שכל דבריו דברי קבלה דלא מצי משוי שליח ודלא כמהרי"ט הנ"ל.

[שליחות ע"י עבד]

והנה בב"מ ר"פ השואל צ"ו ע"א כתב הרי"ף דמדאמר רבא יד עבד כיד רבו ש"מ שלוחו דעלמא אינו כמותו והרא"ש (שם סי' ב) תמה עליו. וביותר תמיהת לח"מ (פ"ב מהל' שאלה ופקדון ה"ה) דילמא שלוחו כמותו ועבד גרע דלאו בר מצוה כמבואר שם. וראיתי לרמב"ן בשיטה מקובצת שם דכתב ליישב קושיא זו על הרי"ף ד"ל הא דאמרין עבד לאו בר מצוה היינו דהש"ס קאי להס"ד דגיטין כ"ג ע"ב וא"כ למסקנא דהתם דעבד הוי כ"מ [= בר מצוה] לענין שליחות ליתא לדברי הש"ס דבב"מ, ואם כי זה הוא דוחק כמ"ש הרמב"ן בעצמו בלאה"י מי הכניסנו לפרש כן, הא רש"י והראב"ד פ"י פירוש מרווח שהעבד ליתא בהך מצוה דשואל ומשאל.

[עבד בתורת שואל ומשאל]

ונראה דהרמב"ן דס"ל להלכה יש קנין עבד בלא רבו וא"כ שפיר משכחת שיהי' העבד בתורת שואל ומשאל והראב"ד לטעמי' דס"ל להלכה אין קנין לעבד בלא רבו וא"כ ליתא בתורת שואל ומשאל. ועי' פלוגתא זו בר"ן נדרים פ"ח ע"ב גבי אין קנין לאשה בלא בעלה וה"ה לעבד בלא רבו כמבואר שם ובתוס' קידושין כ"ג ע"ב ד"ה ור"א אומר. ואמנם שיטת הרי"ף והרמב"ם בזה יעוין היטב בר"ן קידושין דף רט"ו ע"ב (כג, ב), מ"מ לפי שיטת הראב"ד ודעמי' א"ש דברי הש"ס כפשוטן כפירש"י דעבד ליתא במצות שואל ומשאל.

ואמנם הרשב"א שם (בשטמ"ק ב"מ) הקשה, מה בכך שאין לו לשלם מ"מ איתא בתורת שואל להתחייב באחריות ולכשיחשחרר ישלם וכמ"ש בב"ק (פו, א) גבי עבד פגיעתו רעה.

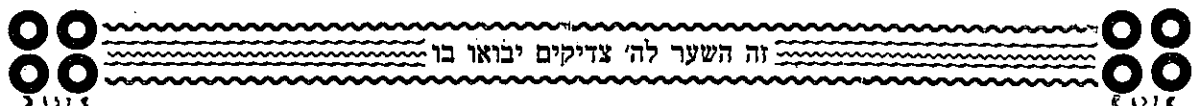
ולע"ד מ"ש ליתא בתורת שואל ומשאל הוא לאו דוקא תדא דבתורת שואל איתא כקושי' הרשב"א ומשאל נמי למ"ד יש קנין לעבד בלא רבו אפשר שיהי' לו ע"מ שאין לרבו רשות בו וישאילנו לאחרים, אמנם לא ע"ז אנחנו דנין כ"א על דין של בעליו עמו שהעבד יהיה עתה במקום רבו לענין

לשלחו במה דלא מצי איהו לעשות, אבל אי עושהו שליח בפירוש מועיל וזה ליתא, דא"כ אפי' מחוסר זמן נמי אין דעתו עליו כיון שאינו עומד עתה לפניו אע"ג דגזוה"כ דיני שליחות ילפי' ר"פ האיש מקדש (מא, ב) מתרומה וקדשים וגירושין ובעי' דומי' דהתם ממש שיהי' איהו מצי למיעבד ואפי' פירש להדי' לא מהני, וגם במ"ל שם הקשה ממאי דמקשה הש"ס מאפ"טורפוס דהרי התם אמר וממנה אותו בפירוש על מה שתדרי אחר מכאן, ומה שתי' בזה במרכבת המשנה דהוכחת הש"ס הוא למאן דבעי שמיעה בנדריים ע"ב ושמיעה לא הזכיר בפ"י ע"ש ודבריו אינן אלא תימה, תדא מאי פריך הא למסקנא קי"ל דלא בעי שמיעה עי"ש ע"ג ע"א דמסיק לי' באת"ל וא"כ הוי סוגי' דשמעתין דלא כהלכתא, ותו דאטו בפ"י ולא פי' תליא מילתא כיון דלפי סברתו בעי שמיעה וא"כ מה שאמר כל הנדרי' שתדרי אשתי הו"ל כאלו אמר שתדרי אשתי ותשמע אתה הפר לה ולא אתאינן אלא לאפוקי היכא דאפשר לפרש כוונתו על מה דמצי עביד כגון על נשים פנויות אז אין מפרשין כוונתו על הנשואות עתה כיון דלא מצי עביד השתא אם לא שיפרש בהדי' וא"כ הכא בנדריים שא"א לפרש כוונתו על מה דמצי עביד השתא שהרי פי' להדי' כל הנדרי' שתדרי וכו' א"כ מה יגרע אם נפרש דבריו לומר שעתידה לידור והוא ישמעם ע"כ דבריו דחוקים והקושי' כראי מוצק ויבואר לפנינו אי"ה שיטת רבינו ירוחם.

[ביאור בשאלות פרשת חיי שרה]

והנה בשאלות דר"א גאון פרשת חיי שרה בסופה כתב וז"ל מאי טעמא כי משוי שליח מירעם דהוא מצי מקדש לה בעידנא דמשוי שליח הכא כיון דהוא לא מצי מקדש לה בההיא שעתא דהא עדיין לא מיגרשה שליח נמי לא מצי משוי ואי אזל שליח וקידש כי האי גוונא לא הוו קדושין שאין קדושין תופסין בערוה עכ"ל. הנה מפשטות לשונו משמע דס"ל כנ"ל דלא מצי משוי שליח מדינא ואפילו פירש להדי' נמי לא יועיל, אך סוף דבריו מגומגמים מש"כ שאין קדושין תופסין בערוה אי קאי אאתר שנתגרשה לא מהני קדושין של שליח הואיל ולא נתמנה על כך שהרי לא הוי מצי משוי לי' שליח על זאת האשה מאי הוא דמסיים שאין קדושין תופסין בערוה הא ערוה אין כאן שכבר נתגרשה ודוחק לומר דקאי אשעת מינוי שליחות שאז היתה נשואה דא"כ

יבא  
גלא  
ביד  
נקט  
בעל  
  
נקט  
טנה  
גבי  
ותה  
זינוי  
טנה  
זו"מ  
ישה  
זו"מ  
לא  
כ"ז  
זמצי  
זליח  
ג"ב  
ע"ש  
י.  
  
ז מה  
היינו  
זגרש  
זכמו  
זחם.  
זעתו  
  
ז שאר  
זכר כי  
זי יוסף  
ז אולי  
ז [אין]  
ז וא"כ  
זן ידוע,  
זמב"ם  
זוהוא  
זואע"פ  
ז. והא  
ז, מ"מ  
ז שבטו,  
זם וזח,  
ז אל ריש  
זם ולא

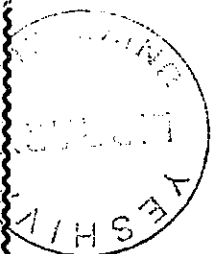


ס פ ר

# שאלות ותשובות

# מהררי"ט

אשר אסף וחיבר איש אשר רוח אלקים בו ה"ה הרב  
 הגאון המובהק ומפורסם בדורו ומחזיר תורה ליושנה  
 בחריפתו ובקיאתו מוהר"ר יוסף מטראני זצלה"ה  
 בן הגאון המפורסם בוצינא קדישא מוהר"ר משה  
 מטראני זצ"ל אשר אור תורתו הופיע בעיר המהוללה  
 צפת יע"א תוב"ב וזרח עד עיר ואם בישראל  
 קושטנדינה יע"א והם כמה שאלות ותשובות  
 על סדר ד' טורים



## חלק שני

סדר והוגה מחדש (לפי מהדורת למברג תרכ"א)

### תל-אביב

שנת תשי"ט



דעת מירי אבל קטן ללא צד הבחנה אינו זוכה לפילו דעת אחרת מקנה אותו:

**ובמסקנא** העלה דכי דיוקי שפיר בדברי הטור סימן רמ"ג המוכח להצירו עיי אחר מתנה כיון שהחזיק הזוכה במטלטלין או בקרקעות או שהגיע השטר לידו זכה המקבל ד"א שאמר זכה במתנה זו לפלוני וכי נמאלח למד שהמזכה עיי אחר לפילו שניהם גדולים לריך שיאמר זכה לפלוני וגם לריך שגוע השטר ליד הזוכה בשצילו ע"כ. ואני תמיה חולדות אלו מצטן מי ילאו ולמודים אלו מי ילדן אם זה ללמוד מנה שאמר הטור ד"א שאמר זכה במתנה זו לפלוני זכו כשלא נהנה במתנה כפי לאותו פלוני צעין שיאמר זכה לפוקי הולך כדמסיים אבל אם אמר לו הולך לפלוני מנה זה שאני נותן לו לא הוי זוכה ויכול לחזור בו דלא כיוון לזכותו אלא כשיגיע לידו אבל מי שאומר בהדיא הוי עלי עדים שאני נותן לפלוני מעכשיו וקנו מידו על זה למה לריך שיאמר זכה הרי קנו בדבריו וזכו לו. ועוד לפילו אם לא פירשו באתה שעה אלא שהיו מדברים באתו ענין שהיה נותן מתנה לפלוני וקנו מידו בשתיקה סגי כדתן ומייתי לה בפ"ק קידושין הפודה מטשר שני ולא קרא שם ר' יוסי אומר דיו היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש דיו ולא שגא הוי מדברים ע"ע קדושין לעלמו לא שגא ע"ע קידושין להצירו כגון דשניה שלה ונתן לה קדושין ולא פירש דיו כל שכן כשפרשו בשעת הקנין שקנו ממנו ללורך בהו ולמה לריך שיאמר הנותן לשון זכיה ואם היה לריך לשון קנין שיאמר קנו ממני עדיף עפי שהוא לשון המוטיל כדאמר' בעלמא לך חזק וקנה לך משוך וקנה וגבי מכירת שטרות אמרין דא"ל קני לך חיכוך וכל שיעבדא דאית ציב:

**עוד** כתב וכן כתב לקמן הילכך אין חקיה שלא יוכל לחזור בו עד שיצא השטר ליד המקבל ע"כ. עשה און שלמטה כאלו אינה שומעת ועין של מעט כאלו אינה רואה שזה הלשון כתבו הראש"ש מי שקנו מידו וחרז ומתה שלא יכתבו דק"ל חוזר בשטר ואינו חוזר בשטר ועל זה כתב שאין חקיה שלא יוכל לחזור בו מלכתוב את השטר עד שיצא השטר ליד המקבל וכובר ביארתי דכין לאדם עיי קנין חליפין והסודר שמקנין לו העדים מקרי זכיה דכין לאדם שלא בפניו כמו שהוכחתי מדברי החוס' ברש קידושין ומלשון בעל העיטור ומעשים בכל יום שכתבתי שטר ללוה אעפ"י שאין מלוה עמו ולמוכר אעפ"י שאין לוקח עמו ומקנין בקנין סודר ממנו צד הלוה או הלוקח אעפ"י שאין לפניו ואין לריכין לומר לשון זכיה כלל ואין לורך להאריך בדברים האלה:

**ושוב** הביא מדברי הר"ן ז"ל שהכריע בדברי הראשונים דלפילו בשערי הקנייתא לא קני עד דמטא שטר' לידיה ולמד מדבריו שזה שהקנה בקנין ולא הספיק למסור את השטר עד שגשא קדמך שטבוד הכחובה לשעבודה של בה שנמסר בשטר אחר שגשא וצמעותא ממר לא לתלי בהו צרבותיו בוקי סריקי דהכי חיסק אדעתין דכל שטר לא עריף אלא מיומא דמטא שטר' לידיה אי"כ היכי אמר לכו רבא לספר' אי ידעתו יומא דאקניתו ציה כחובו יומא דאקניתו ציה. וחו הבה דכותבין שטר ללוה אעפ"י שאין מלוה עמו דמוקי לה בשטר אקנייתא אכתי ליחוש דילמא כתב ללוות צניסן ולא מסר עד חשרי דה' צפ"ק דגועין פרכין כתביה ואנחיה צניסמיה דאי מפייסה הפייס מה הועילו חכמים בתקנתם לענין פירות כדפרש"י שם וגם החוס' הקשו לעיל הכס אמאי כותבין גע לאיש אעפ"י שאין אשתו עמו יחוש שמתא כתב צניסן ולא נתן עד חשרי. ועוד ה' דאמרין בגמרא בשלמא לרב חסי מוקי לה בשטר אקנייתא לא יחזור דילמא עריף לקוחות שלא כדין:

אל"א הדבר ברור שלדעת הראשונים ר"מ ר"ח רורא דלא מייא

משעת קנין מהבוא שעתא שטבד וכסיו לוח אעפ"י שעדין לא זכה אותו לענין שלא יחזור והיינו דלוקמה רב חסי בשערי הקנייתא דהו ליכא למיחש דילמא כתב ללוות צניסן ולא לוח עד חשרי וכן מוזכר בדבריהם ז"ל ובחשבות הריב"ש סימן קס"ח ודברים הללו לא ניתנו ליכתב.

הנלע"ד יוסף בכמהר"ר משה מערלני זל"ה:

**ברודן**

**כג כמו** השחר עלה האירו לפני אמרי דברי פי חכם חן החכם השלם נחית לעומקא דדינא האח נפשו כמהר"ר עזריאל סגן לויה גר"ו אוחותיו אוחות ראיתי המצטרות לזה רב במלחמתה של חורה ואני אמרתי חלקטה גא ואספתי בעומקיים מאמרי אמרי דבריו הנחמדים מזהב ומפז רב אכן ראיתי השעה דחוקה לי עוצא ממנה ערדות אשר כחרוני אמרתי ויהי מה ארון באתות שהים כהשר הפנאי יסכים אחי בלוחת איש לדיק תמים היו לו חמש בנות שלם נשואות אחת נתיח והשתיים לפני אנשים סוחרים ושתי בנות קטנות היו מאשה אחרת ובשעת מיתה נזכ בשלשן הזה והצ' הנויות הנו' ישבו בהם צ' חתנים יל"ו שהם סוחרים ובידם היו הק"ק טולורוש הנו' ונסתפקו בדבריו אם יש בכלל השלשן אף חתני הבאים אח"כ שיקחו בנותיו או דוקא חתניו אלו הנשואים עתה לצנותיו:

**ותחלה** ראיתי לישא וליתן לפילו אח"ל שגרה לכות צפי אוחס שהיו חתניו מאחר שאני עכשיו מצוררים בשעת המתנה אם נאמר שהי זוכים למפרע דק"ל דמילתא דאיתיה בצרי' איתיה בשכ"ב מרע מילתא דאיתיה בצרי' איתיה בשי"מ והא הלאותו לפלוני דאיתיה בצרי' איתיה בשי"מ ומשני ה' נמי איתיה בצרי' במעמד שלשתן אי"כ הואיל ויורש ויורשה משמע דמי"מ צעין שיבא שום ענין שיוכל להיות בצרי' אבל מילתא דאיתיה בצרי' כלל איתיה נמי בשי"מ. והגדון שלפנינו אלו היה בצרי' צעין לא היה מוטיל דלעולם היכא דאיתיה דעת קונה צעין דעת מקנה דמשום הכי אמרינן צפ"ק דמילתא דאין קנין לקטן גבי מילתא דאין דעת אחרת מקנה אותו אע"פ דאית ליה קנין כשדעת אחרת מקנה אותו וצפרק הגזול עליהם גבי הנותן משום לשלוחו ליקח בהם העיט ולקח בהם שטורים תני חדא אם פתחו פתחו לו ואם הותירו הותירו לאמנע ותני חדא אם פתחו פתחו לו ואם הותירו הותירו לו כלומר לשלוח ואמרין הכס מחבו עלה צמערבא וכי מי הודיעו לבצל חטין שיקנה חטין לבצל המעות כלומר היאך קנה בעל המעות שהרי לא נהכוון מוכר להקנות לו שהרי לא היה יודע שהוא קנאה לרכו ואע"ג דאין קי"ל בשטחים דר' יוחנן דלעולם אמרינן אם הותירו הותירו לאמנע היינו משום דיד שליח כיד בעל הבית דאף כשקנה שליח קנה בעל הבית אבל לעולם כשאין דעת מקנה לא קני וכיון שכן נמאן דאית ליה צרי' לא זכה כלל בשעת הקנין וכי הא דתניא צפרק כל מערבין מעשר שני שיש לו צביתו יחא מחולל על סלע שתעלה צדי מן הביט ואמר ר' יוסי לא חלל משום דאין צרי' וכי היכי דאין מקנין דבר שאינו מצובר הי"ג אין מקנין לאדם דבר שאינו מצובר עכשו כדמוכח צפ"ק דגועין דאמרין הכס דלפילו ר' מאיר דאמר אדם מקנה לדבר שלא בה לעולם כגון פירות דקל וכי מודה הוא שאין אדם מקנה לדבר שלא בה לעולם. ועוד חנן פ' מי שהי עמא האומר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס רשון לירושלים כיון שהכניס רשאו ורובו זכה בחלקו ומזכה אחיו עמו ואמרין בגמרא אלמא יש צרי' וימסקי ר' יוחנן דכדי לררן עבדו ועל כלם היה השחיטה משמע שאם לא היה שוחט על כולם אלא על אותו שיעלה רשון למאן דאית ליה צרי' לא היה יודע ויחא מחולל את הפסח

שחין מזכיר שם המלוה אין השטר כלום והבית רחיה לה מהבית  
 דבחרה ממך ואפי' מר"ג אמר עוד וכן מנינו בשאלה שנתחייב  
 אשפ"י שלא הזכיר שם הזוכה שאפי' בשעה שזוכה האפשר שלא  
 יהיה ידוע לשאלו ואשפ"י כן מתחייב : : :  
**והנה ראיתי** שהחכם השלם המורה גר"ו הביא תשובה ברב  
 מהר"ר שמואל די מדינה ז"ל בס"י ק' על מי שכותב בשטר  
 שהוא מתחייב למי שיתן לפלוני כחורה עד סכום מלאה אלף  
 לבנים וכחצ' שבילדולו כתב שהיה חוכך להוליא ממון כהנאי זה  
 כיון שלא היה מיוחד לשום אדם כלל ושוב נתחדשה לו הלכה  
 שהר"ו לו תשובה הראש' ז"ל שיכול להתחייב למי שאינו מזכיר  
 וידוע ותמיהה לו דמאי מעלותה דחליא בהשג' ברבנו דלכו  
 רבנותא שהזכרתי למעלה פסקו דאין ברירה ויכיו מפקי ממונה  
 ע פי תשובה זו שנתראה דממך על דברי רבי יתכן ז"ל אבל  
 הראש' ז"ל שם צדי נדעים אחר שהבית דברי רבי הם ודברי רבי  
 שנחלק עליו כתב מלאחי כתב בשם ר' שבי הרפתי דהך ברירה  
 לא ברירה דעלמא וכו' ונר' שמסקנת דבריו שם כדברי רש"י  
 דמתיישבי כלכו סוגי ועלו כהלכה וכבר כתבתי למעלה שדברי  
 הר"ן משם הרמב"ן ז"ל והר"ן ז"ל עלמו עולין כך דאין ברירה  
 איכ' יש לומר שאשפ"י שכתב בתשובה גרשו לו דברי רבי ז"ל שם  
 בהלכותיו העלה כדברי רש"י דאין ברירה וכבר אמרו שלעולם  
 אנו סומכים על דבריו שבהלכות יותר מדבריו שבתשובה כמ"ס  
 העור מפני שהיו בהרונגה ועוד דאי איתא דהדר ציה היה לו  
 לתקן בהלכות הסודרות לו צ"ש ציה דמליאה אשכח דדברי ר' שבי  
 הרפתי דאיכא לנימר משוקרא לא שמיע ליה ה' דרש"י אלא  
 דברי רבינו הם ור"י דמיתו בחור' ובחר דשמעיה לבה דרש"י  
 הדר ציה ובין כך ובין כך מידו פלוגתא לא נפיק ולא מפקי  
 ממונה והנה החכם השלם המורה גר"ו רצה לחלק ציה חילוק  
 גאה ומתקבל בעלמא דשאני שעבוד מהקנאה דכי היכי דאמרי  
 בעלמא אין אדם מקנה דבר שלא צה לעולם מי"מ משתעבד הוא  
 לדש"י הכי נמי יכול הוא עיי' שער' בהשעבד למי שאינו  
 בעולם ואם איתא הילך כתב הרמב"ן בההיא דמשחטבדנא לך  
 דיכול למחול לפי שאין ברירה אם אפי' לא היה בעולם כלל  
 מוטיל עיי' שעבוד כשישנו בעולם אלא שאינו מזכיר לא כ"ש  
 וגם הר"ן ז"ל למה הולך לחלק דהתם יכול הוא להשעבד לכלם  
 ציה אחר זה אלא לא דמי דבעלמא כשהדבר אינו בעולם שה"ח  
 להקנותו בקנין יכול הוא להשעבד עליו דלכשיצא לעולם יתחייב  
 ליחור' לו ושתעבדא חייל על גופי וגופו איתיה בעולם אבל כשהזוכה  
 אינו בעולם לדיכוי או דאיתו ואינו מזכיר דממך לדיחיה דמי  
 מאי מהניא ליה שגופו של מזכה איתיה בעולם ה' בללו הכי  
 הדבר עלמו איתיה בעולם אלא ליתיה לזוכה דלכוי ורחיה מהא  
 דפרכין צ"י יש גוחלין גבי ההיא דר' יוחנן צדי דכתובות בין  
 דכרין בין למ"ד ירחון חנן בין למ"ד יסבון חנן היכי דמי דכרין  
 דכרין ליתנהו בעולם כלל ומשני תנאי צ"ד שאני ה' לכו הכי לא  
 היו זוכין אשפ"י ששעבד וחייב הוא ולא הקנאה ומ"מ צותה  
 הגדון של הרב מהר"ש די מדינה ז"ל ג"ל לקיים דינו ולא מטעמי  
 אלא דכל האומר אני מתחייב לכל מי שיתן לאיש פי בההיא שעתא  
 מתחייב מדין ערב ובלא שום קנין משתעבד בההיא הגאה דמהימן  
 ליה גמר ומשעבד נפשיה ואין לריך שיהא מזכיר בשעת כתיבת  
 השטר אלא בשעה שהוא מלווה דעד השתא אפי' קנו מידו מני  
 למחר ציה ובשעת חייבו מזכיר הוא ואפי' אם אינו ידוע  
 למתחייב מקרי ברירה דומיא דההיא דערובין דלוקמי וכבר צה  
 חכם כדבבאחי לעיל ובההיא דאמרי צריש פי המדיר עד שלשים  
 יום ועמיד פרנס דפרכי ופרנס לאו שליחותי קעביד ומשני באומר  
 כל הון אינו מפסיד אבל באומר כל הון יזון שליחותי קעביד  
 ובההיא דאמרי צ"י התקבל כל השומע את קולו יכתוב גט  
 לאשחו דחשיב שפיר שנתו לכחוד את רבנו ורר' איתו דלא אה

ר

משום ריוח ביתא כדאמרי גבי נ"מ צפרק האשה שפלו דלא  
 מני בעל לזבני קרקע לפירות ליתא ריוח ביתא זככי משמע  
 דאפי' החתנים שיטק עתה בעולם אין זוכין אלא כל זמן שצותהו  
 בשואות להם הא מחו או נתגרשו אין להם כלום דמוכח דלצותהו  
 הוא דקבעי דלתהו מניה ואיתו מזכרות הם בין גדולה בין  
 קטנות ולכי מעיינת צה השכח דלדדנא לא היתה כוונתו לזכות  
 אלא לחתניו שהרי אין לצותהו בהא צה אלא מכחן כל זמן  
 שגשואות פסק כחן פסק בהאחן דאי ליתיה לאד' מתייב' אין  
 אשתו זוכה צו אלא שאר החתנים זוכין צו כיון דלא סיים אלא  
 אמר לחתניו סהם ואם היתה כוונתו לזכות את צותהו כ"י  
 לזכותן לאלתר קודם שהנשאר' ולכשינשאו אם לא היו יכולים  
 למכר' אותה בהא' ולעשותה קרן שיהא דבר שגוע' מחליף  
 כדאמרי בהאשה שפלו זה דבר שאין גוע' מחליף הוא שאין לו  
 צה אלא הושיבה צהם ולא נשאר שום קרן ואפי' לאחר שפלו  
 היתה יכולה למכור ליק' צהם קרקע כההיא דעו להנ' ורחל  
 לגזתה ודקל לפירותי פרשי' ז"ל שגוף העו והדקל שלה דלתיב  
 מכליא קנא' זוכ' היא הכרעה הראש' ואפי' להר"ף ז"ל שפי  
 שאין לה צגוף אלא צירות מי"מ דקל שאני דאיכא עינ' שהיו  
 צמקין קרן עו ורחל למית' לא חוישי' כדתי' הר"ן ז"ל שם אבל  
 כחן מכליא קנא' לגמרי ועוד דהתם אפשר שינשאר הקרן עלמו  
 לה לאחר שתחלמן או התגרשו אבל כחן אין לה אחריו כלום  
 הילכך נר' זכותו של בעל הוא ואין הבעל מזכיר : : :  
**ועוד לריך לברר** אם האומר שלא זכו חתניו הבעים לאחר מכאן  
 לפי שאין ברירה אש"ל שהמלוה כיוון לזכר' להם והם זכו  
 מן הדין ממילא נשאר אותו הזכות לכל הורשים ובאותו החלק  
 חולקים צבוח ומיזו יש לומר דכיון דלתהו נתן זכות זה וחתניו  
 אלו עכשיו זוכים בכל כל זמן שאין שם חתנים אחרים ולכשיצאו  
 לא מנו מפקי מידן הכי דאמרי ליה אייתי ראיה שזכות ועול  
 דילמא לא זכית דאין ברירה והוא ליה ספק ודאי ואין ספק  
 מוליא מידו ודאי כההוא דפרק ד' חחין כגון ספק ויבס שצאו  
 לחלוק צנכסו מחנה צתר דמית סצה וכן ספק ויבס שצאו לחלוק  
 צנכסו סצה אבל אי ללו הכי ספקא דברירה ספק אחר אין כחן  
 ולא שייך לומר כחן לא מחית איניש נפשיה לספקא דלא דמי  
 לא למי שהיו לו שתי כתי צנות דפרק האומר ולא לעד לפני  
 הפסי' דנדריס דהתם צאינן גופייהו איכא ספקא דכל שאחה יולא  
 מן הגדולה שצגדולי' ותופס קטנה הימנה אה' לריך לומר עלו  
 קורין גדולה שיש קטנה ממנה אף אפי' אומר לא לכו כיוון אלא  
 לסמוכה הקטנה שצקטנות וקרא' זו גדול' צעריה מאלו כלם  
 צספק חוץ מן הגדולה שצגדולות שהיא ודאי וכן צלפני הפסח אם  
 אינו יוס ראשון אם אה' אומר יוס שני קרוי לפני לפי שהוא  
 קודם לשלישי אף יוס שני יקרא לפני לפי שקודם ליוס אחרון  
 וכיון שיוס א' הוא ודאי ואותם ימים כל אחד ואחד מסופק לה  
 מחית נפשיה לספקא אבל כחן אם נאמר שלכלם קאמר אין כחן  
 ספק שלכלם קרויי חתניו הילכך אין כחן ספק אלא מטעמא  
 קמא דאין ברירה ומאחר שזכו אלו החתני' לאלתר ואין החתנים  
 הבעים לאחר מכן יכולים להוליא מידן זכו אלו בכלהו : : :  
**ובברר** היה מקום לומר עוד דאוחס חתנים הבעים לאחר מכאן  
 כיון דלאו צני זכיה בהאי שעתא ניכרו לאו דעתיה  
 עלייהו וזכו אלו בכלם כהא דאמרין צפ"צ דמיר והביאה הר"ף  
 צפרק האיש מקדש האומר לשותו לא וקדש לי אשה אסור בכל  
 הבעים ומותר באשה שאין לה צה ולא אחות וכו' ואשפ"י שהיה  
 לה אחות ונתגרשה מאי עעמא כי משוי שליח צמינתא דקיימא  
 קמיה צמינתא דלא קיימא קמיה לא משוי שליח פי' אינו עולה  
 על דעתו של אדם כדי שיעשה שליח עליו ופריך מהא דהנן בריו  
 מיר ועלי לגלח מיר ושעת צבירו ואמר ואני ועלי לגלח מיר אם  
 ריו פההים חנלחים זה את זה בשלמא צחרהה איכא דהחאה

→



ספר

# חלה כהלכתה

פסקי הלכות הנוגעים למעשה בכל פרטי הענינים השייכים  
להפרשת חלה והמסתעף  
מיוסד על פי השו"ע ונו"כ, הראשונים וספרי המוסקים



ערוך בלשון קל השווה לכל נפש  
ומחולק עפ"י נושאים בכדי למצוא בנקל דבר דבור על אופניו

ועליו הביאורים הנקראים בשם

שיח הארץ

לישא וליתן במקחן של ראשונים,  
ולהעלות בסברא דבר הצריך ביאור.

שיח ההלכה

לציין מקור ושרשי ההלכות,  
ולבאר טעמי הדברים.

עם מפתח מפורט ע"פ סדר א"ב  
מסודר לפי ענינים ודוגמאות מעשיות

נערך ונסדר בעזהש"ת ע"י  
שמעון יואל בראך

בני ברק  
תשס"ז

הפרשת אפטרופסין בעיסת יתומים  
יט (מ) אפטרופסין מפרישין חלה מעיסת יתומים כדי להאכילם אבל לא כדי להניח.

הפרשת חלה בבתי מאפה ע"י משגיחי הכשרות  
76 כ (מא) בבתי מאפה מפרישים משגיחי הכשרות החלה לבעלים מדין זכין לאדם  
שלא בפניו, והוא ע"י גילוי דעת הבעלים שוהו זכות בעבורם, ומועיל אפילו על  
העיסות שאינם עתה בעולם.

ויש החוששים למחלוקת הפוסקים בזה, ויש הסוברים שאין מועיל גילוי דעת על  
עיסות שאינם בעולם (ע"ן לעיל ס"ק ב"ט), ויש הסוברים דבכלל א"א להפריש מדין זכין  
לאדם שלא בפניו (ע"ן שיה הארץ לעיל ד"ה אם יודעים) אלא בעינן מינוי שליחות (מב) אך גבי  
העיסות שאינם בעולם אין מועיל לכאן מינוי שליחות (מג) וע"כ יש הנוהגים

שיח ההלכה

בא לעולם, ומפרש דבריו שממנהו שיהיה  
שליחו לכשיבא דבר זה לעולם מועיל,  
ולפי"ז יכול לעשות את המשגיח לשלוחו  
אפי' על קמח שאינו בעולם, כשמפרש  
שתהיה שליח לכשיבוא בעולם, אך דעת  
התוס' (בגיר י"ב. ד"ה מ"ט). המאירי  
והשיטמ"ק (נזיר שם) שלא כדעת  
המהרי"ט, ועיין במל"מ (פ"ט מהל' אישות  
ד"ו). ובשו"ת חת"ס (אה"ע סי' י"א) שהשיגו  
על המהרי"ט.

(מ) שו"ע (סי' של"א סעיף ל"ח) "אפטרופסין  
תורמין נכסי יתומים", וכתב  
בש"ך (שם ס"ק ס"ח) כתב דהיינו דווקא  
להאכיל אבל לא להניח, כיון שלא נעשו  
אפטרופסין לעשות שליחות היתומים  
אלא לפרנסה, ובקונטרס שיעורי הגר"נ  
קרליץ (פ"ד מתרומות ס"ו) כתב דה"ה  
כשצריכים למכור לצורך היתומים, והרי  
אסור למכור טבל, שלכאורה הוי כמו  
להאכיל ויכולים האפטרופסין להפריש.

ואין להקשות מהא דמבואר בשו"ע (סי'  
שכ"ח ס"ג) שאפשר למנות שליח  
להפרשת חלה אע"פ שאין בידו עיסה  
כיון שיכול לגלגל עיסה ולהפריש חלה,  
ובספר התרומה (מפתח הסימנים פ"ג) מבואר  
עוד יותר דאף אם אין בידו קמח כיון  
שבידו לקנות קמח חשיב כדבר שבא  
לעולם ויכול למנות שליח להפריש ע"ז  
חלה, דהא מיירי שם שהקמח כבר בעולם  
וכמו שביארנו בסי' ד' סעי' ט"ו.

(מא) עיין לעיל (סעיף י"ד) שהבאנו דעת  
הרמ"א דמועיל להפריש חלה  
על של חברו מצד זכין לאדם שלא  
בפניו, ובמקום שבעה"ב גילה דעתו  
דניחא ליה בהפרשה זו, אפשר להפריש  
תרו"מ בלא מינוי שליחות מפורש, ולכן  
שפיר יכול להפריש המשגיח בשבילו, אף  
לא ע"י מינוי שליח ומהני מדין זכין, ואף  
שהעיסות אינו בעולם בעת שגילה דעתו  
דעת רוב הפוסקים דזכיה מהני אף בדבר  
שלא בא לעולם.

77 (מג) במרכבת המשנה (פ"ו מהל' גירושין  
ה"ג) מחדש שמה שאי  
אפשר למנות שליח בדבר שלא בא

77 (מב) בשו"ת מהרי"ט (ח"מ סי' כ"ג) כתב  
שממנה שליח על דבר שלא

אין  
שיש  
רשת  
גלים  
מתו:  
אמר  
לשם  
ן זה  
קרא  
לדין  
ולא  
הובא  
ט: ט'  
שליח  
זיסה  
עשה  
מה  
ועיל  
ז: מ"ש  
מחוי'  
כד"ק  
יחות  
זדבר  
גרע  
יהיה  
יש  
זטעם  
י"ש,  
ללא  
זראל

למנות המשגיחים שיהיו שליחיהם בכתב, וזה מועיל אף בדבר שלא בא לעולם, (מד) ויש אומרים שמשגיח המפריש דינו כפועל ולכן מועיל הפרשתם.

ויש הנוהגים לרווחא דמילתא (מה) לעשות הסכם שותפות בין וועד הכשרות לבעלי בתי מאפה וע"כ נעשה המשגיח לשותף ויכול להפריש אפי' שלא ברשות השותפים האחרים.

ל

מי הם הראויים להפריש

הפרשה ע"י גנב וגזלן

כא (מו) הגנב והגזלן והאנס אם ידוע שנתייאשו הבעלים הפרשתם הפרשה.

שיח ההלכה

אך ראיתי להעיר דבשו"ת חת"ס (אורח סי קע"ז) כתב להדיא דמה דאמרי' שיד עבד כיד רבו, היינו רק במילי דמונא, ולא בעניני מצוות והפרשת תרו"מ, ולפי"ז לא יועיל הפרשת המשגיח מדין יד פועל כיד בעה"ב.

ל

(מה) והמשגיח שמפריש הוא בא כח של ועד הכשרות, וא"כ דינו כאחד מהשותפין שמפריש שמועיל ללא דיין שליחות, ואין הכוונה שהמשגיח הוא שליח של ועד הכשרות, דכזה לא הרוחנו כלום שהרי שותף אינו יכול למנות שליח אחר שלא ברשות השותפין האחרים, אלא המשגיח נחשב לאחד מאנשי ועד הכשרות, וממילא גם הוא שותף בעסק זה, והרי זה כמו עיסת השותפין שכ"א מהשותפין יכול להפריש.

ואע"ג דלפי האמת אין לזה שום תוקף ומשמעות למעשה כלל, שהרי ועד הכשרות אינם שותפין לא בהשקעה ולא ברווחים ולא בהפסדים, ואף כשבעל העסק חותם על הסכם השותפות אינו מכוון כלל לעשותם שותפין, מ"מ לרווחא דמילתא יש הנוהגין כן.

(מו) שו"ע (שם סעיף ל"ט) משום דקנאוהו ביאוש בעלים.

לעולם, היינו דווקא כשממנה אותו בפיו, דכיון דעכשיו אין המשלח יכול לעשות לא יכול למנות שליח, ולאחר זמן כשבא לעולם לא אמר כלום ואין הדיבור הראשון בעולם, אבל כשממנה שליח בשטר ונותן השטר ביד השליח מועיל אפילו בדבר שלא בא לעולם, כיון דכשיבוא הדבר לעולם ויוכל המשלח לעשות, זוכה השליח בשטר לשם שליחות.

ל

7 ← (מד) בשו"ת עונג יום טוב (סי' ק"ט) כתב לענין הפרשת המשרתת מעיסת בעה"ב דלא מועיל הפרשתה מדין זכיה, אלא מועיל מדין פועל דיד פועל כיד בעה"ב והוא יותר משליח, ואפי' במקום שמדין שליחות א"א להפריש מ"מ מדין פועל שפיר אפשר לפעול עבור הבעה"ב, ולפי"ז יכול המשגיח להפריש מדין פועל, דהמשגיח הוא כפועל של בעל המאפה או של בעל החנות וידו כיד בעל הבית, ולא מיבעי היכא שבעל המאפה או בעל החנות משלם למשגיח על עבודתו, אלא אפי' במקום שמשלם לוועד הכשרות והם משלמים להמשגיח, י"ל דהמשגיח כפועל של בעל המאפה או בעל החנות.

הפרשה ע"י סומא כב (מז) (מח) הסומא

(מז) שו"ע (סי' שכ) תרומה

שלי"א סעיף ל"ב) דז היינו משום דחיינו הרעה על היפה (ה) והשיכור מחמת שהוא דלא שייך בעיסד צריכים לכוון להפו הרעה, לכן יכולין לכתחילה (ש"ך שם הוא ברמב"ם פ"ה) והשכור מפרישין בעיסה רעה ויפה כ ה

והנה בשו"ע (סי' דבזמן הזו מפני הטומאה גם לכתחילה, ולפי"ז דמפרישים רק חלו כמבואר ברמ"א להפריש לכתחילה הנ"ל, דבלא"ה הי בתרומה תורמין דצריכים לטעם בעיסה טוב ורע ל סק"ט) והמג"א (נוהגין לתת חלה י לפעמים שאין ש לגבי תרומה שלא לכהן בזמן הזה ו האיפה ס

(מח) והיינו אפי' דמה